

Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelma 2008-2016

Jari Viinanen 2004

Helsingin kaupungin ympäristökeskus

26.10.2007

Toimintaohjelman rakentuminen

- Helsingin ilmansuojelun toimintaohjelma koostuu lyhyen- ja pitkántähtäimen toimista
- Lyhyenaikavälin toimet esitetään Helsingin kaupungin varautumissuunnitelmassa ilman epäpuhtauspitoisuuksien äkilliseen kohoamiseen
- KJ:n asettama ilmansuojelutyöryhmä on toiminut sekä varautumissuunnitelman että pitkänaikavälin toimet käsittävän ohjelman ohjausryhmänä
- Pääkaupunkiseudun ilmansuojeluohjelma täydentää Helsingin ohjelmaa

Ilmansuojeluohjelmat ja - suunnitelmat

Pääkaupunkiseudun

ilmansuojeluohjelma (kunnille yhteiset asiat):

Ilmanlaatu nyt ja tulevaisuudessa
YTV alueen päästöjen leviämismalli
Terveys ja luontovaikutukset
Lainsäädäntö ja sen kehittyminen
Tutkimukset ja selvitykset sekä tarpeet
Tiedotus, viestintä ja koulutus
Suunnittelu (esim. ohjeet kaavoittajille)
Seudulliset toimenpiteet (yhteydet
ilmastostrategiaan ja PLJ:aan)

Aikataulu: YTV:n hall. hyväksymä 15.6.2008

Seudullisen joukkoliikenteen

poikkeusliikennesuunnitelma typpidioksidin varalle:

Koskee vain seutuliikennettä
NO₂:n tuntipitoisuus

Vastuutaho: YTV

Aikataulu: Päivitetään vuosina 2008-2009

Kuntakohtaiset

Espoo

Helsinki

Vantaa

Kauniainen

Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelma:

Pitkántähtäimen konkreettiset tavoitteet ja
toimenpiteet pitoisuuksien alentamiseksi
Ilmanlaatuasetuksen vaatimukset
Raja-arvojen ylittymisen ehkäisy
PM₁₀ vuorokausiraja-arvo; katupöly
NO₂ vuosiraja-arvo; yksityisautoilu, joukkoliikenne,
liikennesuunnittelu, maankäyttö, laitosten ja
sataman päästöt
PM_{2,5} pienhiukkaset; liikenne, pienpoltto
Katukuilumallinnukset

Aikataulu: Khs:n hyväksymä 15.6.2008

Helsingin kaupungin varautumissuunnitelma ilman epäpuhtauspitoisuuksien äkilliseen kohoamiseen:

Episoditilanteissa toimiminen
PM₁₀ vuorokausipitoisuus; katupöly
NO₂ tuntipitoisuus; liikenne
PM_{2,5} pienhiukkaset; palot

Aikataulu: syyskuu 2006 - toukokuu 2007
(työryhmän esitys 31.12.2006 → lausunnot, nähtäville, Khs:n
hyväksyntä)

Toimintaohjelman sisältö

- Osa A: Taustatiedot
- Osa B: Visio ja strategisesti tärkeät toimenpidekokonaisuudet
- Osa C: Tavoitteet ja toimenpiteet
- Osa D: Toteutumisen seuranta
- Osa E: Liitteet

TAUSTATIEDOT

- **Toimintaohjelman rajaukset:**
  - Ohjelma on rajattu koskemaan typpidioksidia, hengitettäviä hiukkasia ja pienhiukkasia. Muihin ilman epäpuhtauspitoisuuksiin vaikutetaan välillisesti.
- **Ohjelman liittyminen muihin ohjelmiin ja strategioihin**
  - Helsingin kaupungin varautumissuunnitelman ilman epäpuhtauspitoisuuksien äkilliseen kohoamiseen
  - Pääkaupunkiseudun ilmansuojelun toimintaohjelma 2008-2016
  - Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia 2030
  - Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelma 2002-2010
  - Helsingin ekologisen kestävyuden ohjelma 2005-2008
- **Helsingin ilmanlaatu**
  - Ilmanlaadun seuranta (pysyvät ja siirrettävät mittausasemat, leviämismallit)
  - Raja-arvon ylitykset (PM₁₀, NO₂)

VISIO JA STRATEGISESTI TÄRKEÄT TOIMENPIDEKOKONAISUUDET

- Visio 2016

Ilman epäpuhtauspitoisuudet ovat alentuneet pysyvästi raja arvojen alapuolelle. Ilmanlaatu on parantunut ja sen seurauksena kaupunkilaisten terveyteen kohdistuvat ilman epäpuhtauksien aiheuttamat kielteiset vaikutukset ovat vähentyneet ja elinympäristön viihtyisyys parantunut.

- Strategisesti tärkeät toimenpidekokonaisuudet

- Huomioidaan maankäytön suunnittelussa ilmanlaatuvaikutukset (II:1)
- Edistetään kevyttä liikennettä (II:2)
- Lisätään joukkoliikenteen houkuttelevuutta (II:3)
- Kehitetään joukkoliikenteen poikittaislinjoja (II:4)
- Edistetään vähäpäästöisyyttä (II:5)
- Selvitetään ympäristövyöhykkeen perustamismahdollisuudet (II:6)
- Osallistutaan ruuhkamaksuselvityksen tekoon ja seurataan kehitystä muualla Euroopassa (II:7)
- Kehitetään eri toimijoiden välistä yhteistyötä katupölytoimissa (III:1)
- Parannetaan katupölyn torjunnassa käytettävän kaluston laatua (III:6)
- Lisätään kaupunkilaisten ilmanlaatatietoutta (VIII:8)

VISIO JA STRATEGISESTI TÄRKEÄT TOIMENPIDEKOKONAI SUUDET

- Toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi

Jokaiselle toimenpiteelle:

1. Ilmanlaatuvaikutukset
2. Muut ympäristövaikutukset
3. Kustannukset
4. Aikataulu
5. Toteutettavuus

Toimenpiteille yhteisesti:

Terveysvaikutukset, joiden yhteydessä nostetaan esiin terveysvaikutusten kannalta merkittävimmät toimenpiteet

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

- Toimenpiteitä viidessä kokonaisuudessa, joiden lisäksi kaksi kokonaisuutta, joihin ei ole konkreettisia toimenpiteitä
  - I Yleiset
  - II Maankäytön suunnittelu ja liikenne
  - III Katupöly
  - IV Energiantuotanto (ei toimenpiteitä)
  - V Pienhiukkaset
  - VI Tutkimukset ja selvitykset (ei toimenpiteitä)
  - VII Viestintä, koulutus ja valistus

- I Yleiset
  1. Vaikutetaan verotukseen ja lainsäädäntöön
  2. Vaikutetaan kansainväliseen päätöksentekoon edunvalvontajärjestöjen ja verkostojen kautta
  3. Kannustetaan muita maita kaukokulkeutuvien pienhiukkasten vähentämiseen
  4. Kaupunki toimii esimerkkinä
  5. Edistetään joukkoliikennehankkeiden toteutumista ja kehittämistä

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

- II Maankäytön suunnittelu ja liikenne

Maankäyttö

1. Maankäytön suunnittelussa huomioidaan ilmanlaatuvaikutukset
2. Edistetään kevyttä liikennettä

Liikenteen ja liikkumisen hallinta

3. Lisätään julkisen liikenteen houkuttelevuutta
4. Kehitetään julkisen liikenteen poikittaislinjoja
5. Edistetään vähäpäästöisyyttä
6. Selvitetään ympäristövyöhykkeen perustamismahdollisuudet
7. Teetetään selvitys ruuhkamaksun soveltuvuudesta Helsinkiin
8. Kehitetään mahdollisuutta kulkea vapaa-ajanmatkat joukkoliikenteellä
9. Laaditaan liikkumissuunnitelmia

Satamaliikenne

10. Laivaliikenteen päästöjen hallinta
11. Asetetaan ympäristöperusteiset satama- ja väylämaksut
12. Kehitetään sataman päästö- ja ilmanlaatuarviointia
13. Kerätään tietoa muiden osa-alueiden ilmanpäästöistä

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

- III Katupöly

Yhteistyö

1. Kehitetään eri toimijoiden välistä yhteistyötä
2. Teetetään katupölyn torjuntaan liittyviä tutkimuksia

Rakentaminen

3. Huomioidaan suunnittelussa kunnossapidon tarpeet
4. Huomioidaan pölyämisminaisuudet katurakentamisessa
5. Vähennetään rakennustyömaiden ja katurakennustyömaiden pölyä

Kalusto

6. Parannetaan katupölyn torjunnassa käytettävän kaluston laatua

Talvikunnossapito, liukkaudentorjunta, hiekoitus ja suolaus

7. Parannetaan liukkaudentorjunnassa käytettävän hiekoitussepin laatua
8. Tiukennetaan kaupungin antamia määräyksiä
9. Kehitetään suolauksen toteutusta
10. Lisätään lumen kuljetuksia etenkin ajoreittien läheisyydessä

Kevätpuhdistus ja pesu

11. Nopeutetaan ja aikaistetaan kevätpuhdistusta
12. Lisätään lämmitettyjä katuosuuksia
13. Kehitetään työn laadunvarmennusta

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

- **IV Energiantuotanto**

Toimintaohjelmassa ei ole perusteltua määritellä vähentämistoimenpiteitä Helsingin Energian typenoksidi- ja hiukkaspäästöille, koska energiantuotannon päästöt eivät juuri vaikuta kaupungin ilmanlaatuun korkeiden piippujen ansiosta. Lisäksi energiantuotantolaitosten päästöjä ohjataan tarkasti hallinnollisoikeudellisella ohjauksella.

- **V Pienhiukkaset**

1. Ohjataan vähäpäästöisten lämmitysjärjestelmien käyttöön
2. Annetaan pienpolttota koskevia määräyksiä kaupungin ympäristönsuojelu- jätehuoltomääräyksissä sekä varautumissuunnitelmassa

- **VI Tutkimukset ja selvitykset**

Osiossa esitetään toimintaohjelman kannalta oleelliset juuri valmistuneet sekä tekeillä olevat tutkimukset ja selvitykset. Lisäksi listattu ohjelman aihekokonaisuuksissa esitetyt tutkimuskohteet.

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

- VII Viestintä, koulutus ja valistus

Katupöly

1. Lisätään katujen puhdistukseen liittyvää tiedottamista eri kohderyhmille: kaupunkilaiset, kiinteistöt, kiinteistöyhtiöt

Joukkoliikenne

2. Selvitetään liikkumisen palvelukeskuksen perustamista Helsinkiin
3. Lisätään joukkoliikenteen edistämiskampanjoita ja sisällytetään niihin ilmanlaatutietoutta

Pienpoltto

4. Tiedotetaan pienpolttoon liittyvistä suosituksista

Muut

5. Vähennetään joutokäyntiä
6. Järjestetään taloudellisen ajotavan koulutusta
7. Kehitetään kaupunkien välistä yhteistyötä ympäristökasvatuksessa
8. Lisätään kaupunkilaisten ilmanlaatutietoutta

TOTEUTUMISEN SEURANTA

- Seuranta tapahtuu tarkastelemalla
  1. toimenpiteiden toteutumista
  2. ilmanlaadun tilaa
- Seurannasta toimitettava kolmen vuoden välein raportti UUS:lle, YM:lle ja Euroopan komissiolle
  1. Seurantaraportti 2011 puolivälissä
  2. Seurantaraportti 2014 puolivälissä
  3. Toteutusraportti 2017
- Seuranta toteutetaan yleisillä mittareilla, toimenpidekohtaiset mittarit hallintokuntien apuna toteutusta arvioitaessa
- Ohjelman seurannasta vastaa ilmansuojelutyöryhmä
  - Koordinoijana ympäristökeskus

LIITTEET

1. Sanasto ja käytetyt lyhenteet
2. Ohjelmilta vaadittavat vähimmäistiedot
3. Toimintaohjelman tietojen raportointi komissiolle
4. Ilmansuojelun toimintaohjelman projektityöryhmän sekä ilmansuojelutyöryhmän kokoonpanot
5. Mahdolliset ilmansuojelutoimet ja arvio niiden toteuttamisesta Helsingissä
6. Kuntalaisten kuuleminen
7. Toimintaohjelman vastuuviranomaisten yhteystiedot
8. Hiekoituksen aiheuttamat hengitettävien hiukkasten raja-arvon ylitykset
9. Luettelo julkaisuista ym.

AIKATAULU

VUOSI 2007

- 5.11-16.11. Toimintaohjelman epävirallinen lausuntokierros hallintokunnissa
- 26.11. Projektityöryhmän kokous
- 30.11. Toimenpiteiden vaikutusarvioinnit valmiina
- 10.12. Ilmansuojelutyöryhmän kokous

VUOSI 2008

- 9.1. Johtajisto käsittelee Helsingin ohjelman
- 22.1. Mediatiedote ohjelmista
- 25.1. YTV:n hallitus käsittelee
- Viikko 5 Ohjelmat lähtevät lausunnoille
- 12.2. Ohjelmien yhteinen tiedotustilaisuus
- 14.2. Esittelytilaisuus lausuntojen antajille
- Viim. 31.3. Lausunnot saatu
- 18.4. Ilmansuojelutyöryhmän kokous
- 7.5. Johtajisto hyväksyy Helsingin ohjelman
- 19.5. Khs hyväksyy Helsingin ohjelman
- Viim. 13.6. YTV:n hallitus hyväksyy pks-ohjelman
- 30.6. Ohjelmat UUS:lla